

Informacija o realizaciji aktivnosti i projekata koji se realizuju kroz sistem decentralizovanog i/ili indirektnog upravljanja fondovima pretpristupne podrške (IPA)

I Ključne aktivnosti sprovedene tokom prvog kvartala 2018. godine u okviru decentralizovanog i indirektnog upravljanja na nivou funkcionisanja uspostavljenog sistema IPA

Jedna od osnovnih nadležnosti Nacionalnog službenika za ovjeravanje, koja je sprovedena u okviru prvog kvartala 2018. godine, podrazumijevala je izdavanje godišnjih Izjava o jemstvu / Izjava o upravljanju, kojima se garantuje zakonitost izvršenih transakcija, efikasnost i efektivnost funkcionisanja sistema i usklađenost sistema sa kriterijumima i zahtjevima Evropske komisije, za prethodnu kalendarsku godinu.

Proces izdavanja Izjava o jemstvu / Izjava o upravljanju za 2017. godinu obuhvatio je nekoliko faza kroz koje su prošla sva IPA tijela uključena u programe za koje je Crna Gora dobila ovlaštenje za samostalno upravljanje, odnosno:

- Operativni program „Regionalni razvoj 2012-2013“ (OPRR 2012-2013) u okviru decentralizovanog modela upravljanja (Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva i Direkcija javnih radova);
- Operativni program „Razvoj ljudskih resursa 2012-2013“ (OPRLJR 2012-2013) u okviru decentralizovanog modela upravljanja (Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo nauke i Ministarstvo finansija – Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći/CFCU);
- Godišnje akcione programe 2014/2015/2016 u okviru indirektnog modela upravljanja (Ministarstvo finansija, Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, Direkcija javnih radova i CFCU);
- Programe prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija i Programe prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo 2014/2015/2016 (Ministarstvo evropskih poslova i CFCU) u okviru indirektnog modela upravljanja kao i
- Program razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore u okviru IPARD II - 2014-2020 (Ministarstvo poljoprivrede), takođe u okviru indirektnog modela upravljanja.

Nacionalni službenik za ovjeravanje je, nakon detaljne analize dokumentacije i procesa, zajedno sa Izvještajima o funkcionisanju pojedinačnih IPA struktura, Evropskoj komisiji uputio relevantne Izjave o upravljanju / Izjave o jemstvu za 2017. godinu, 15. februara i 28. februara 2018. godine, respektivno, u skladu sa propisanim rokovima.

U okviru ovog procesa izvršena su i relevantna mjerenja indikatora uspješnosti funkcionisanja sistema i sprovođenja programa, tzv Key performance indicators (KPI). Pripremljeni dokument je imao za cilj da Nacionalnom službeniku za ovjeravanje, po pojedinačnim Operativnim programima, predstavi ključna rizična područja u kojima je potrebno djelovati kako bi se korektivnim aktivnostima unaprijedio sistem ali i implementacija pretpristupne podrške, odnosno iskoristila sredstva raspoloživa kroz pojedinačne programe.

Sljedeći nedostaci, uočeni kroz izvršena mjerenja, pojavljuju se kao ključni i za iste je neophodno utvrditi adekvatne korektivne radnje posebnim planom čija će se implementacija dalje pratiti:

- *kašnjenja u implementaciji ugovora za Operativne programe Regionalni razvoj i Razvoj ljudskih resursa;*
- *značajna kašnjenja u fazi ugovaranja projekata iz Godišnjeg akcionog programa 2014;*
- *visok nivo promjene kadrova u pojedinačnim IPA institucijama tokom 2017. godine uz naročito značajan odliv kadra u Direkciji javnih radova kao jednom od Ugovornih tijela za decentralizovano/indirektno upravljanje;*
- *nedovoljno razvijena i primijenjena politika IT bezbjednosti i politika upravljanja dokumentacijom na nivou IPA tijela;*
- *nedovoljno razvijena motivaciona politika i politika zadržavanja postojećeg kadra u strukturama IPA.*

Shodno navedenom, Nacionalni službenik za ovjeravanje će pristupiti izradi plana korektivnih aktivnosti po pojedinačnim slabostima, sa informacijom o konkretnim korektivnim radnjama, preciznim rokovima koji se odnose na otklanjanje uočenih slabosti i odgovornim institucijama i licima koja će pratiti otklanjanje uočenih slabosti u sistemu.

U dijelu finansijskog upravljanja sredstvima pretpristupne pomoći, a u skladu sa obavezom izvještavanja Evropske komisije, u prvom kvartalu 2018. godine pripremljeni su godišnji finansijski izvještaji za 2017. godinu, za sve

programe za koje su potpisani Finansijski sporazumi u okviru decentralizovanog, odnosno indirektnog modela upravljanja IPA sredstvima. S tim u vezi, napravljane su i projekcije potrebnih sredstava za naredni period, a u cilju blagovremenog slanja zahtjeva za EU dio sredstava prema Evropskoj komisiji i obezbjeđivanja neophodnih sredstava za realizaciju projekata.

Kada su u pitanju programi koji se implementiraju u okviru decentralizovanog modela upravljanja (OPRR 2012-2013 i OPRLJR 2012-2013), imajući u vidu da je krajnji rok za završetak programa bio 31. decembar 2017. godine, u prvom kvartalu napravljen je presjek stanja realizovane potrošnje sredstava do datuma, u cilju prijavljivanja troškova Evropskoj komisiji. Naime, troškovi koji su nastali i koji su plaćeni od strane ugovarača/krajnih korisnika, odnosno Ugovornih tijela do navedenog roka, a koji su ocijenjeni kao prihvatljivi, biće refundirani od strane Evropske komisije tokom 2018. godine. S tim u vezi, Direktor za upravljačku strukturu je, u saradnji sa tijelima zaduženim za relevantne programe, tokom prvog kvartala 2018. godine pripremio i dostavio Evropskoj komisiji Izjave o troškovima za gore navedene programe, na provjeru i odobravanje i to za OP RLJR 13. februara 2018. godine odnosno za OPRR 28. februara 2018. godine.

Kako su pravila i procedure za upravljanje IPA sredstvima definisane u Priručnicima o procedurama za relevantne programe, kontinuirano se radi na unaprijeđenju aktuelnih verzija Priručnika i propisanih procedura, a uzimajući u obzir stečena iskustva i preporuke Revizorskog tijela. S tim u vezi, za programe OPRR 2012-2013, OPRLJ 2012-2013 i IPARD II program pripremljene su nove verzije Priručnika, dok je u toku ažuriranje Priručnika za Programe koji se implementiraju u okviru indirektnog modela upravljanja IPA sredstvima.

Takođe, imajući u vidu procedure koje se odnose na postupak zatvaranja programa OPRR 2012-2013 i OPRLJR 2012-2013, Nacionalni službenik za ovjeravanje inicirao je održavanje tehničkih sastanaka sa tijelima Operativnih struktura, na kojima će biti detaljnije definisani vremenski okvir i koraci koji trebaju biti ispraćeni od strane IPA tijela.

Nacionalni službenik za ovjeravanje je 31. januara 2018. godine podnio Evropskoj komisiji Zahtjev za povjeravanje izvršenja budžetskih zadataka za Godišnji akcioni program 2017. Na isti datum, Evropskoj komisiji je dostavljen i inovirani Zahtjev za povjeravanje izvršenja budžetskih zadataka za Godišnji akcioni program 2016, shodno instrukcijama Evropske komisije od 8. januara 2018. godine.

Redovno se i u rokovima sprovode sve aktivnosti propisane priručnikom o procedurama a koje se odnose na izvještavanje o nepravilnostima, pripremu planova za posjete na licu mjesta od strane svih relevantnih institucija, redovno se vodi evidencija o nastalim kadrovskim promjenama u sistemu IPA, evidencija o uočenim slabostima u sistemu, odobrenim izuzećima od procedura, kao i o prepoznatim rizicima i modalitetima njihovog daljeg praćenja i otklanjanja.

Kada je riječ o kadrovskim promjenama u dijelu ključnih pozicija vezanih za indirektno upravljanje IPA sredstvima, pozicija Nacionalnog koordinatora za IPA-u (tzv. NIPAK) ostala je upražnjena. Imajući u vidu da pokrivenost funkcije NIPAK-a predstavlja jedan od ključnih kriterijuma za samostalno upravljanje IPA sredstvima, te da je, između ostalog, NIPAK ovlašten da u ime države potpisuje Finansijske sporazume sa EU, potrebno je u najskorijem roku razmotriti imenovanja (privremene zamjene) NIPAK-a, kako se ne bi ugrozila dostupna sredstva kroz IPA programe koja su na raspolaganju Crnoj Gori kroz već potpisane Finansijske sporazume ali i sredstva koja su potencijalno na raspolaganju kroz nove Finansijske sporazume čije se potpisivanje očekuje u najskorijem roku.

U ovom dijelu važno je podsjetiti da, svaka promjena koja može imati implikacije na uspostavljeni IPA sistem mora biti sprovedena u konsultacijama sa Nacionalnim službenikom za ovjeravanje, koji vrši procjenu uticaja nastale promjene na sistem i o tome obavještava Evropsku komisiju. U tom smislu je neophodno naročito posvetiti pažnju poštovanju odredbe Poslovnika rada Vlade kojom se za organizacione izmjene mora dobiti saglasnost nacionalnog službenika za ovjeravanje.

II Status ugovorenih projekata i saniranje glavnih rizika po pitanju neiskorišćenosti finansijskih sredstava koja su na raspolaganju i kašnjenja u fazi ugovaranja i implementacije

Operativni program „Regionalni razvoj 2012-2013“

Kroz Program je planirano sprovođenje infrastrukturnih projekata, i to iz oblasti zaštite životne sredine i saobraćaja. Pored infrastrukturnih projekata, dio sredstava iz Programa bio je namijenjen projektima tehničke

pomoći za Operativnu strukturu navednog Programa. Krajni rok za završetak implementacije ugovora u okviru ovog Programa bio je 31. decembar 2017. godine.

Na osnovu odrađene analize, sa početka posljednjeg kvarta 2017. godine, moglo se zaključiti da su u implementaciji Operativnog programa Regionalni razvoj 2012 – 2013 postojala 3 ugovora sa visokim rizikom. Ukupna procijenjena vrijednost finansiranja ugovora iz Operativnog programa Regionalni razvoj 2012 – 2013, iz nacionalnog budžeta u 2018. godini, u tom trenutku, iznosila je 5,7 miliona eura. Ovo su sredstva koja su, u slučaju najlošijeg scenarija, trebala biti nadoknađena iz nacionalnog budžeta kako bi se svi ugovori priveli kraju do kraja 2018. godine, što je krajnji rok za podnošenje izvještaja Evropskoj komisiji o implementaciji programa.

U cilju primjenjivanja hitnih mjera za što bolju iskorišćenost raspoloživih IPA sredstava i smanjivanja iznosa sredstava neophodnih za završetak projekata te samim tim finansijskog opterećenja na budžet Crne Gore, na inicijativu Nacionalnog službenika za ovjeravanje, u saradnji sa Rukovodiocem Operativne strukture i Ugovornim tijelom (DJR), intenzivirana je komunikacija sa ugovaračima i nadzornim organom sa obavezom nedjeljnog izvještavanja o sprovedenim aktivnostima.

Shodno uvećanom angažmanu svih IPA tijela koja učestvuju u sprovođenju OPRR 2012-2013. tokom posljednjeg kvartala 2017. godine, preduzeto je niz radnji koje su u konačnom rezultirale značajnim smanjenjem predviđenog iznosa sredstava koja će u 2018. godini biti nadoknađeni iz nacionalnog budžeta. Iznos sredstava koja neće biti iskorištena, sa prvobitno predviđenih 5,7 miliona eura, rezultirao je u konačnom smanjenjem na iznos od oko 2,7 miliona eura.

Imajući u vidu da se većina aktivnosti za smanjenje gubitka sredstava realizovala tokom decembra mjeseca, tj. nakon usvajanja Zakona o budžetu za 2018. godinu, u Kapitalnom budžetu je u dijelu Direkcije javnih radova planiran iznos koji uključuje i iznos sredstava koja su u konačnom utrošena te će tokom 2018. godine biti moguće taj iznos, u krajnjem, i preusmjeriti na neki od projekata iz Kapitalnog budžeta ili eventualno razmotriti da se dio sredstava iskoristi za stvaranje fonda za angažovanje dodatnih eksperata i brze reakcije u sistemu a za potrebe bolje koordinacije u strukturi i efikasnije realizacije projekata.

Važno je napomenuti da u ovaj iznos nije uključen iznos od 3,2 miliona eura zajma Evropske investicione banke koji je prema projektnoj aplikaciji planiran za završetak projekta Unaprijeđenje vodopsnabdijevanja i izgradnje postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i kanalizacione mreže u opštini Berane za koji je okvirni zajam već potpisan.

Projekti iz ovog Programa koji su u cjelosti realizovani u planiranom roku su sljedeći:

- Sanacija dijela pruge Virpazar – Sutomore u Tunelu Sozina (Ugovor o radovima i Ugovor o nadzoru)
- Jačanje kapaciteta Operativne strukture i prevođenje dokumenata u vezi socio-ekonomske politike (Regionalni razvoj)
- Organizacija sastanaka sektorskog nadzornog odbora
- Nabavka kancelarijskog namještaja, IT opreme i novog motornog vozila za potrebe operativne strukture
- Jačanje kapaciteta crnogorskih institucija u oblasti finansija, sprovođenja ugovora i FIDIC pravila
- Jačanje institucionalnih kapaciteta i razmjena znanja unutar operativne strukture kroz organizaciju zajedničkog seminara
- Revizija infrastrukture u sektoru životne sredine i izrada studije održivosti
- Priprema strategije razvoja saobraćaja
- Procedure implementacije ugovora za infrastrukturne projekte
- Tehnička pomoć u pripremnim aktivnostima u programiranju IPA II perspektive za oblast životne sredine i klimatskih akcija

Projekti iz ovog Programa koji nisu u cjelosti realizovani u planiranom roku predmet su realizacije u 2018. godini i to :

- Projektovanje i izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u opštini Berane;
- Rekonstrukcija i izgradnja kanalizacione mreže u opštini Berane;

- Revizija projektne dokumentacije i nadzor nad izvođenjem radova za ugovor Projektovanje i izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u opštini Berane i ugovor Rekonstrukcija i izgradnja kanalizacione mreže u opštini Berane;
- Unapređenje sistema vodosnabdijevanja u opštini Berane;
- Vršnje revizije i stručnog nadzora nad izvođenjem radova na rekonstrukciji elektrovučnog postrojenja Trebešica;
- Izrada glavnog projekta i izvođenje radova na sanaciji odlagališta Vrtijeljka u Prijestonici Cetinje;
- Vršnje revizije projektne dokumentacije i stručnog nadzora nad izvođenjem radova na odlagalištu Vrtijeljka u Prijestonici Cetinje;
- Izrada Glavnog projekta i izvođenje radova na sanaciji odlagališta Čađe u opštini Bar;
- Vršnje revizije projektne dokumentacije i stručnog nadzora nad izvođenjem radova na sanaciji nesanitarnog odlagališta Čađe u opštini Bar;
- Izrada komunikacionog akcionog plana;
- Revizija Master planova za otpadne vode i priprema prvog nacrtu plana za implementaciju specifične direktive za Direktivu o komunalnim otpadnim vodama.

Ukupna realizovana vrijednost svih ugovora u okviru OPRR-a 2012-2013 iznosi cca. 21 milion €, od čega je EU dio sredstava cca. 18 miliona €.

Operativni program „Razvoj ljudskih resursa 2012-2013“

Kroz Program je planirano sprovođenje ugovora u okviru 4 prioriteta, i to iz oblasti zapošljavanja, obrazovanja i socijalne inkluzije, dok je dio sredstava iz Programa namijenjen projektima tehničke podrške za Operativnu strukturu navednog Programa. Krajni rok za završetak implementacije ugovora u okviru ovog Programa bio je 31. decembar 2017. godine. U nastavku je dat kratak pregled svih ugovora koji su realizovani kroz OPRLJR 2012-2013.

Do 31. decembra 2017. godine realizovani su ugovori o uslugama i ugovori o nabavci opreme i to:

- Aktivne mjere tržišta rada za zapošljivost, u cilju pružanja podrške u sprovođenju najdjelotvornijih mjera tržišta rada za kvalitet radne snage i zapošljavanje. Naime, kroz ugovor je razvijen program obuke za predstavnike Ministarstva rada i socijalnog staranja i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore (ZZZCG), sa naglaskom na upravljanju, praćenju i evaluaciji aktivnih mjera tržišta rada, sprovođenju novih metoda rada u ZZZCG i radu sa poslodavcima, psihosocijalnoj rehabilitaciji, socijalnoj ekonomiji, kao i pripremi projekata za aktivne mjere zapošljavanja u skladu sa pravilima EU. Dodatno, kroz ekspertsku podršku razvijeni su Priručnici/Vodiči i organizovane su obuke za korisnike donacija, ali i za buduće potencijalne aplikante;
- Modernizacija obrazovnih programa i obuka nastavnika za sve nivoe stručnog obrazovanja, u cilju zadovoljenja potreba realnog tržišta rada i omogućavanje njihovog sprovođenja, kao i jačanja profesionalnih kompetencija nastavnika u stručnom obrazovanju i obuci, predstavljala je tehničku i ekspertsku podršku prvenstveno nastavnicima i ostalim kadrovima srednjih stručnih škola i drugim nosiocima obuka, kao i predstavnicima Ministarstva prosvjete, Centra za stručno obrazovanje i Zavoda za školstvo. S tim u vezi, kroz projekat su utvrđeni standardi zanimanja i kvalifikacioni standardi (razvijeno je i usvojeno 29 standarda zanimanja i 36 standarda kvalifikacija), a takođe su i razvijeni i usvojeni obrazovni programi (10 obrazovnih programa za sektore inženjerstva, elektrotehnike, turizma, građevine, ekonomije, prava, ugostiteljstva, usluga i mehatronike). Dodatno, ojačane su profesionalne kompetencije nastavnika za stručno obrazovanje i obuku, kroz sprovođenje niza obuka;
- Saradnja Zavoda za zapošljavanje i Centara za socijalni rad ostvarena je kroz tehničku i ekspertsku podršku, a u cilju jačanja kapaciteta zaposlenih u ovim institucijama, ali i u Ministarstvu rada i socijalnog staranja. Izvršen je pregled postojeće zakonske regulative koja se odnosi na podršku licima sa invaliditetom i pripadnicima RE populacije i na njihovu integraciju na tržište rada, a pripremljen je i Izvještaj o stanju u sektoru socijalne inkluzije, kao i program obuke „Rad sa osjetljivim ciljnim grupama“. Kada je u pitanju osposobljavanje zaposlenih u ZZZCG, Centrima za socijalni rad i socijalnim partnerima, pripremljena je analiza njihovih potreba i priručnik o novim metodama rada. Sprovedeno je niz obuka u oblasti i

organizovana je kampanja u cilju informisanja javnosti i podizanja svijesti o najugroženijim grupama. Pored gore navedneog, potpisan je i Sporazum o saradnji između ZZZCG i Centara za socijalni rad;

- Razvoj okvira za projektnu strukturu za Operativni program “Razvoj ljudskih resursa 2012-2013“, kao podrška jačanju kapaciteta cjelokupne Operativne strukture, ostvaren je kroz organizaciju mnogobrojnih treninga/seminara/obuka, kako za predstavnike Operativne strukture, tako i za predstavnike ugovarača/korisnika, ali i budućih potencijalnih aplikanata, zatim kroz obuke na radnom mjestu, ekspertsku podršku i izradu neophodnih Uputstava/Instrukcija za korisnike i ugovarače, itd.;
- Unapređenje znanja engleskog jezika zaposlenih u Operativnoj strukturi, bio je fokus navedenog ugovora, imajući u vidu pravila i procedure Evropske unije, kao i obavljanje poslova i zadataka na engleskom jeziku. S tim u vezi, poznavanja engleskog jezika bio je i treba ostati prioritet u oblasti upravljanja IPA sredstvima;
- Jačanje javnosti i vidljivosti Operativnog programa „Razvoj ljudskih resursa 2012-2013“ i promocija samog Programa odrađena je kroz organizovanje konferencija, izradu promo materijala i prezentovanje korisnika i projekata koji su realizovani u okviru ovog Programa. Treba istaći da se tokom protekle 3 godine, tj. od potpisivanja Finansijskog sporazuma u decembru 2014. godine, intenzivno radilo na unaprijeđenju ključnih prioriteta Programa;
- Jačanje nacionalnog učešća u EU Okvirnom programu za istraživanje i inovacije “Horizont 2020“ realizovano je kroz ekspertsku podršku i održavanje specifičnih treninga/mentoringa/opštih obuka za razvoj i implementaciju projektnih ideja u programu “Horizont 2020“. Naime, relevantne ustanove iz prioriternih oblasti su dobile ekspertsku podršku u pripremi/razradi projektnih ideja (Medicinski fakultet, Biotehnički fakultet, 13. jul Plantaže, Institut za biologiju mora, Elektrotehnički fakultet, BIO-ICT Centar izvrsnosti, Institut za javno zdravlje, Fakultet za informacione tehnologije, Centar za ekotoksikološka ispitivanja, Fakultet za informacione sisteme i tehnologije);
- Nabavka opreme za srednje stručne škole, koja je u skladu sa modernizovanim obrazovnim programima, za sektore poljoprivrede, elektrotehnike, mehatronike, tekstila i ugostiteljstva, za 8 crnogorskih škola i to: Srednju stručnu školu iz Bara, Obrazovni centar iz Šavnika, Srednju stručnu školu iz Berana, Srednju elektro-ekonomsku školu iz Bijelog Polja, Srednju stručnu školu "Sergije Stanić" iz Podgorice, Srednju ekonomsko-ugostiteljsku školu iz Nikšića, Srednju stručnu školu "Ivan Uskoković" iz Podgorice i Srednju stručnu školu "Spasoje Raspopović" iz Podgorice;
- Nabavka kancelarijskog namještaja za Direktorata za finansiranje i ugovornaje sredstava EU pomoći i Direktorata za upravljačku strukturu, u cilju opremanja adekvatnih prostorija za rad, koje su u skladu sa zahtjevima i postavljenim kriterijuma EU.

Ukupna realizovana vrijednost navedenih ugovora iznosi cca. 3 miliona €, od čega je EU dio sredstava cca. 2,6 miliona €.

Do kraja 2017. godine realizovani su i ugovori o donacijama (tzv. grant ugovori) iz oblasti zapošljavanja i iz oblasti nauke i istraživanja, s tim što realizacija finalnih plaćanja i konačni iznos sredstava koji će biti prihvatljiv za finansiranje od strane EU zavisi od rezultata pregleda finalnih izvještaja, što će biti poznato tokom drugog kvartala 2018. godine.

Ukupna realizovana vrijednost navedenih ugovora, do sada, iznosi cca. 390.000,00 €, od čega je EU dio sredstava cca. 330.000,00 €.

Napomena: Implementacija ugovora o danaciji, čiji je korisnik Fakultet za biznis i turizam iz Budve, nije realizovana planiranom dinamikom, pa je izvjesno da će Ugovorno tijelo (Direktorat za finansiranje i ugovornaje sredstava EU pomoći Ministarstva finansija), nakon pregleda dostavljene dokumentacije kroz finalni izvještaj, pokrenuti proceduru povraćaja dijela sredstava.

Imajući u vidu da je završetak ugovora o donacijama iz oblasti socijalne inkluzije planiran u periodu februar/april 2018. godine (što je nakon krajnjeg roka predviđenog za finansiranje iz EU sredstava), iznos finalnih plaćanja u visini od cca. 152.000,00 € biće finansiran iz državnog budžeta. Treba napomenuti da će troškovi koji su nastali i koji su plaćeni od strane korisnika do 31. decembra 2017. godine biti prihvatljivi za finansiranje, odnosno refundaciju od strane EU, što zavisi od provjere periodičnih izvještaja dostavljenih od

strane korisnika projekata. S tim u vezi, projektovani iznos sredstava za finansiranje iz državnog budžeta potencijalno može biti smanjen.

Godišnji akcioni program 2014

Kroz Program je planirano sprovođenje ugovora u oblasti demokratije i vladavine prava, životne sredine i klimatskih akcija, saobraćaja i konkurentnosti i inovacija, u ukupnoj vrijednosti od 22,8 mil eura od čega je EU donacija 20,4 mil eura. Do kraja prvog kvartala 2018. godine, potpisano je 4 ugovora. Imajući u vidu propisane rokove od strane EU, 10. decembar 2018. godine predstavlja krajni rok za ugovaranje svih projekata u okviru navedenog Programa. Imajući u vidu dosadašnje aktivnosti na sprovođenju Programa, kao i krajnji rok za ugovaranje, identifikovani su rizici u pogledu moguće neiskorišćenosti dostupnih sredstava, odnosno gubitka dijela sredstava dostupnih kroz ovaj Program.

Aktivnosti koje su uslijedile nakon potpisivanja Finansijskog sporazuma za navedeni Program, a tiču se objavljivanja tendera i ocjenjivanja pristiglih ponuda, nijesu se odvijale planiranom dinamikom, već su evidentna značajna kašnjenja u odnosu na datume definisane inicijalnim planom javnih nabavki.

U cilju dostizanja rokova i smanjenja rizika od gubitka raspoloživih sredstava, neophodno je razviti poseban dinamički plan na osnovu kojeg će se redovno pratiti realizacija planiranih obaveza.

Godišnji akcioni program 2016

Finansijski sporazum za ovaj Program potpisan je 22. decembra 2017. godine i time su se stekli uslovi za implementaciju planiranih akcija. Kroz Program je planirano sprovođenje ugovora iz oblasti jačanja kapaciteta i aktivnosti povezanih sa pravnom tekovinom u sektoru životne sredine i klimatskih akcija i osnaživanja sektora konkurentnosti i inovacija Crne Gore. Program ima finansijsku vrijednost od 26,5 miliona eura od čega je EU donacija 22,9 miliona eura.

Bilateralni program prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija (finansijske alokacije za 2014. i 2015. godinu)

Prvi poziv za dostavljanje predloga projekata u okviru Programa je u finalnoj fazi, pa se potpisivanje ugovora sa odabranim korisnicima očekuje u aprilu tekuće godine.

Bilateralni program prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo (finansijske alokacije za 2014. i 2015. godinu)

Prvi poziv za dostavljanje predloga projekata u okviru Programa u je u toku, a potpisivanje ugovora sa odabranim korisnicima očekuje se u junu tekuće godine.

IPARD II program (2014-2020)

Nakon potpisanog Finansijskog sporazuma za Program razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore u okviru IPARD II - 2014-2020 (6. decembar 2017. godine), IPARD Agencija je pristupila aktivnostima u cilju pripreme prvog poziva za finansiranje korisnika podrške kroz mjere definisane i akreditovane Programom. Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Direktorat za plaćanja, je 23.02.2018. godine objavilo „Prvi Javni poziv za dodjelu sredstava finansijske podrške za Mjeru 1 „Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava“ Programa razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore u okviru IPARD-a II 2014–2020“.

Predmet ovog javnog poziva su investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava. Lica koja ostvaruju pravo na korišćenje finansijske podrške u skladu sa Javnim pozivom moraju ispuniti uslove i kriterijume propisane Uredbom o realizaciji i postupku korišćenja sredstava iz Instrumenta pretpristupne pomoći Evropske unije (IPARD II Program) („Službeni list CG“, br.16/16, 4/18 i 11/18). Finansijska podrška za ovaj javni poziv sastoji se od 75% sredstava obezbijedenih kroz Instrument pretpristupne pomoći za ruralni razvoj Evropske unije (IPARD), shodno Finansijskom sporazumu za IPARD II 2014-2020 i 25% nacionalnih sredstava obezbijedenih iz budžeta Vlade Crne Gore.

Predstavnici Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja otpočeli su info kampanju po crnogorskim opštinama, kako bi zainteresovanim poljoprivrednim proizvođačima pojasnili uslove, kriterijume i mogućnosti projekata bespovratne podrške investicijama u poljoprivredna gazdinstva kroz IPARD program.

Imajući u vidu da IPARD II program, pored mjera za koje je povjereno izvršavanje budžetskih zadataka (Mjere 1 i 3) sadrži i dodatne mjere za koje je potrebno uputiti zahtjev Evropskoj komisiji, u cilju što kvalitetnijeg planiranja korišćenja sredstava raspoloživih kroz IPARD II program, neophodno je u što kraćem roku pristupiti detaljnijoj razradi dodatnih mjera kao i pripremi odgovarajućih Priručnika o procedurama i drugoj neophodnoj dokumentaciji koja predstavlja sastavni dio Zahtjeva za povjeravanje izvršenja budžetskih zadataka koji se upućuje prema Evropskoj komisiji.

Napomena: Osim navedenih programa u najskorijem vremenskom periodu se očekuje potpisivanje Finansijskih sporazuma za Godišnji akcioni program za 2017. godinu (CAP 2017) i za Sektorski operativni program za obrazovanje, zapošljavanje i socijalnu politiku (SOPEES 2015-2017) te je u tom dijelu neophodno intenzivirati aktivnosti na pripremi neophodne projektne dokumentacije u cilju ostvarivanja maksimalnih rezultata.

III Usklađenost IPA tijela sa standardima bezbjednosti poslovanja na polju Informacionih tehnologija i zahtjevi Evropske komisije po osnovu standarda ISO 27002

Evropska komisija je tokom 2017. i 2018. godine ukazivala na značaj problema informatičke sigurnosti, kao i na činjenicu da je neophodno podići svijest o ovom problemu, što je i predočeno tokom 2 radionice koje su tokom septembra i oktobra 2017. godine održane u Briselu i Beogradu. Navedeni tehnički događaji imali su za cilj poboljšanje IT sigurnosti u IPA menadžmentu u okviru kojih je predstavljen Okvir od 17 osnovnih pravaca neophodnih za praćenje kada je u pitanju ISO standard 27002. Ukazano je na činjenicu da je ovo vrlo kompleksna i komplikovana oblast, te da je podrška stručnog kadra u velikoj mjeri neophodna kako bi država Crna Gora zadovoljila kriterijume na polju IT bezbjednosti.

Cilj pomenutih aktivnosti podrazumijevao je i obuku za pripremu individualnog akcionog plana za implementaciju okvira od 17 osnovnih pravaca informatičke sigurnosti, koji je potrebno izraditi i usvojiti najkasnije početkom drugog kvartala 2018. godine. Za cjelokupan proces, od izrazitog značaja je i maksimalna posvećenost predstavnika Ministarstva javne uprave koji su prepoznati kao nosioci projekta.

Na temelju iskazanog, tokom stalne komunikacije predstavnika Crne Gore i predstavnika Evropske komisije pružene su jasne instrukcije za pripremu akcionog plana za upravljanje politikom bezbjednosti u domenu standarda ISO 27002.

Individualni akcioni plan za implementaciju okvira od 17 minimalnih informatičkih sigurnosnih kriterijuma, inicijalno je bio zahtijevan za pripremiti do kraja decembra 2017. godine kao pojedinačan zahtjev za svaku državu kandidata za pristupanje EU. Okvir je bilo neophodno analizirati sa pragmatične strane i na temelju istog koncipirati jasan akcioni plan. Akcioni plan treba da obuhvati mjere koje će unaprijediti ambijent u dijelu upravljanja sigurnosnom nadogradnjom, neadekvatnog planiranja neprekidnosti poslovnih procesa i procesa u slučaju vanrednih situacija (Disaster Recovery), neadekvatne politike, procedure i prakse u vezi ažuriranja i skladištenja podataka i ponovnog uspostavljanja sistema, informatičke sigurnosti, nepostojanja vlasništva, nedostatka svijesti o informatičkoj sigurnosti, IT obrazovanja, obuka i dr.

Nadležni organi su u obavezi da nakon pripreme akcionog plana formiraju radni tim koji će pratiti implementaciju mjera zadatih akcionim planom kao i da odrede službenika koji će predstavljati nacionalnu kontakt tačku u saradnji sa Evropskom komisijom po ovom osnovu, u narednom periodu vremena.

Nacionalni službenik za ovjeravanje je obavijestio Ministarstvo javne uprave o do sada preduzetim koracima, kako bi ovo ministarstvo pružilo podršku u razvijanju i praćenju specifičnih mjerila iz Akcionog plana. Imajući u vidu da je Ministarstvo javne uprave smatralo da je priprema Akcionog plana zadatak koji je realno sprovesti do kraja I kvartala 2018. godine, pristupilo se izradi okvira aktivnosti. Ministarstvo javne uprave pripremiло je nacrt akcionog plana za specifične mjere koji treba biti dopunjen sa generalnim mjerama u saradnji sa Ministarstvom finansija.

Prvi nacrt akcionog plana prosljeđen je Evropskoj Komisiji u prvom kvartalu 2018. godine na komentare i sugestije. Nakon revizije dokumenta isti će biti predložen Vladi Crne Gore na upoznavanje i usvajanje.

Vlada Crne Gore biće izvještavana o preduzetim aktivnostima iz Akcionog plana na polugodišnjoj osnovi.